

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

Številka 4 / 2017

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida
letnik 16, številka 4 / 2017
ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.

Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>

Izdaja: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije

Odgovorni in tehnični urednik: Marino Kačič

Uredniški odbor / sodelavci: Brane But, Matjaž Mihelčič, Metka Pavšič, Jure Srebrovič, Safet Baltič, Slavica Bukovec Zupanič

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranj nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo, prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev, strokovnjakov vseh podpornih služb in drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====

Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahteva jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestili avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščiten z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Domov Uredništvo Naročite brezplačen Rikoss

=====

KAZALO

AKTUALNO: Be My Eyes – storitev vrste »posodi mi oči«
Pomoč ljudem z okvaro vida v trenutku, ko jo potrebujejo
Marino Kačič

AVTOPORTRET: Ivan Bizjak
Knjige so bile kot moji starši, ki se pogovarjajo z mano

POPOTNIŠKI UTRINKI: Slovenci življenje živijo z veliko žlico, so gostoljubni in bi s človekom delili tudi zadnjo rezino kruha
B. J. Edwards

INTEGRACIJA: Aktivnosti, ki pripomorejo k rehabilitaciji kasneje oslepelih oseb
Na Očesni kliniki UKC Ljubljana so začeli izvajati CRSS
Slavica Bukovec Zupanič

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Zagotovljena pokojnina v znesku 500 evrov
Brane But

STROKOVNO: Ali so odkloni oči normalni in do kakšne mere?
Matic Vogrič, optometrist

PAMETNI TELEFONI: Predstavitev aplikacije Health (zdravje)
Safet Baltič

NAMIGI IN NASVETI: Preverite, kako zaseben je vaš profil na Facebooku, Stvari, ki se jih morate izogibati na družbenih omrežjih
Brane But

DOBRO JE VEDETI: Avdiodeskripcija

Nina Schmidt

NOVIČKE: Slovenci dobili novo govorno sintezo Microsoft Lado, Mozilla 57 ni kompatibilna z bralniki zaslona, Mobilnik z najmočnejšo baterijo, Navidezna (virtualna) hrana in pijača, Pametni dom je lahko tudi pri vas doma

Jure Srebrovič

AKTUALNO: Be My Eyes – storitev vrste »posodi mi oči«

Pomoč ljudem z okvaro vida v trenutku, ko jo potrebujejo

Avtor: Marino Kačič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Be My Eyes prinaša v življenje ljudi z okvaro vida revolucijo, podobno kot jo je izum prenosnega telefona. Če je prenosni telefon v družbo vpeljal komunikacijo kadarkoli in od koderkoli, je Be My Eyes vpeljal v življenja ljudi z okvaro vida možnost takojšnje pomoči tipa »opiši mi, ker ne vidim« kadarkoli in kjerkoli. Storitev Be My Eyes (prevedeno »Bodi moje oči«, pomensko pa »posodi mi oči«) omogoča takojšnjo pomoč slepim in slabovidnim, kjerkoli se nahajajo, in to 24 ur na dan / 7 dni v tednu / 365 dni na leto. Ko uporabnik potrebuje pomoč, klikne na gumb v telefonu, in oglasi se eden od trenutnih 620 tisoč prostovoljcev, ki ima takrat čas, in opiše tisto, kar klicatelj potrebuje oziroma v kar usmeri kamero telefona. Enostavno, hitro in brez obveznosti.

Kaj je Be My Eyes?

Be My Eyes je brezplačna in hitra storitev, ki jo lahko ljudje z okvaro vida (slepi in slabovidni) uporabljajo preko istoimenske aplikacije na pametnem telefonu. En klik na gumb in v nekaj sekundah se javi prostovoljec, ki pomaga opisati, kar človek z okvaro vida potrebuje. To stori tako, da uporabnik usmeri kamero v zeleno smer, prostovoljec mu pa opiše. Storitev nadomesti običajno pomoč sorodnikov, prijateljev ali sosedov, ki najpogosteje nudijo pomoč, ko oseba z okvaro vida potrebuje kratek opis, kot na primer: številke na položnicah, rok uporabnosti na živilih, kombiniranje barv pri oblačilih, uporaba programa na računalniku, prečkanje ceste, izbira hrane na polici v trgovini in podobno (več o praktični uporabnosti v nadaljevanju).

Avtor storitve Hans Jørgen Wiberg (tudi sam močno slaboviden) je v intervjuju, ki sem ga z njim opravil 28. 11. 2017, povedal, da so ga k iskanju rešitve za pomoč »tukaj in zdaj« spodbudile izkušnje, ki jih je dobil pri prostovoljnem delu s slepimi in slabovidnimi. Spoznal je, da ljudje sicer dobijo pomoč, večinoma pa ne tisti hip, ko jo potrebujejo. Pomoč, ki jo dobijo od pomagajočih, je sicer vedno hvalevredna, žal pa mnogokrat prepozna ali vsaj nepraktična za vsakdanje življenje. Na primer, informacijo o roku trajanja na hrani ali opis barve srajce, ki se bo ujemala s puloverjem, potrebuješ takoj in ne, kadar imajo drugi čas. Be My Eyes pa omogoča ravno to: en klik v telefonu in že je tukaj pomoč v obliki opisa, ki ga ravno ta trenutek uporabnik potrebuje. S tem postane življenje tekoče in bolj funkcionalno. Nekateri so to opisali z besedami: »Sedaj sem pa čisto zares neodvisen!«

Po dveh letih priprav, zbiranja denarja in ekipe strokovnjakov, so v začetku 2015 izdali prvo verzijo Be My Eyes. Mediji so bili zelo zainteresirani in so informacijo o inovaciji hitro širili. Prostovoljci so bili navdušeni in se prijavljali za pomoč onkraj vseh

pričakovanj. Uporabniki pa so počasi spoznavali, da jim storitev lahko popolnoma spremeni življenje. Danes Be My Eyes deluje v več kot 160 državah po celem svetu. V sistem je trenutno vključeno preko 620 tisoč prostovoljcev in 48 tisoč uporabnikov po celem svetu (EU, severna in južna Amerika, Afrika, Indija, Kitajska itd.) Slovensko govorečih prostovoljcev je trenutno 213 in le 17 uporabnikov. Upajmo, da bo ta prispevek spodbudil prostovoljce in še bolj uporabnike, da začnejo tudi v Sloveniji uporabljati storitev Be My Eyes v širšem obsegu.

Kako Be My Eyes deluje?

Sistem Be My Eyes je zasnovan kot samopostrežna skupnost: uporabniki z okvaro vida kot tudi prostovoljci se samodejno prijavijo v sistem. Aplikacijo Be My Eyes si preprosto namestijo (velja za oboje – tako uporabnike kot prostovoljce) na svoj pametni telefon in se ob tem registrirajo. Takoj za tem se storitev že lahko neomejeno uporablja. Pomembno je, da je storitev brezplačna in dostopna dobesedno preko celotnega dne. Človek, ki potrebuje pomoč v obliki »opiši mi to, ker ne vidim«, preprosto v aplikaciji klikne na gumb »pokliči prvega prostovoljca«. Prostovoljec mu opiše, kar potrebuje. Po končanem opisu se mu prijazno zahvali in s tem je aktivnost za oba zaključena. Nihče nima nobene obveznosti več.

Čeprav uporabnik lahko kliče 24 ur na dan, je sistem urejen tako, da prostovoljcev ne vznemirja med 21:00 zvečer in 8:00 zjutraj. To pomeni, da se klic v nočnem času usmeri k prostovoljcem, ki živijo v drugem časovnem pasu, v katerem je v tistem trenutku ura po lokalnem času med 8:00 zjutraj in 21:00 zvečer. Večina klicev dobi odziv v 10 sekundah, praktično vsi klici pa znotraj 20 sekund. To je mogoče zato, ker se je za prostovoljce prijavilo skoraj 12 krat več oseb, kot je vseh uporabnikov. Avtorji storitve ugotavljajo, da so prostovoljci enako navdušeni in hvaležni, da lahko pomagajo. Kako to? Preprosto, saj večina ljudi rada pomaga, če ne porabi veliko časa in jih to ne zavezuje za prihodnje. V primeru storitve Be My Eyes se prostovoljec lahko nahaja kjerkoli (doma, v službi, na poti, v trgovini) in za kratek čas sprejme klic ter da drugemu na voljo »svoj vid«. Zanimivo je, da je do 90 % vse pomoči opravljene v manj kot 2 minutah.

Kratka navodila za uporabo oz. uspešen klic

Klici v programu Be My Eyes so lahko tako dolgi ali kratki, kot je za vaše namene potrebno. Do prostovoljcev bodite vedno vljudni, vendar se ne čutite dolžni z njimi kramljati ali se pogovarjati v prazno, razen, seveda, če si sami to želite. Zapomnite si, da je Be My Eyes popolnoma brezplačna aplikacija in jo lahko uporabljate toliko, kolikor želite.

Ko prostovoljec prevzame klic, naredite tole:

1. Prostovoljca prijazno pozdravite in se predstavite le s svojim imenom.
2. Povejte, kaj potrebujete.
3. Usmerite kamero v objekt, ki je predmet vašega klica, in za potrditev vprašajte prostovoljca, ali objekt jasno vidi. Kamero premikajte, če je potrebno.

4. Prostovoljcu se zahvalite za njegov/njen čas. (Zavedajte se, da v času prejema klica prostovoljci opravljajo vsakdanja opravila.

Nekaj primerov, za kaj se lahko Be My Eyes uporablja

Obstaja nešteto načinov, na katere uporabniki vključijo Be My Eyes v svoje dnevne opravke, da jim življenje in aktivnosti tečejo bolj gladko. Be My Eyes je izjemno koristen pri kuhanju, čiščenju, prepoznavanju pravih izdelkov ali branju prehranskih sestavin. Spet drugi pokličejo na pomoč prostovoljca, kadar morajo naravnati svoj termostat, poiskati izgubljeni ali padli predmet, razvrstiti škatle, zagotoviti, da je svetlost luči ustrezno nastavljena, ali za katere koli druge opravke doma, v drugih zgradbah ali kjerkoli zunaj. Za uporabo Be My Eyes ne potrebujete povezave prek Wi-Fi, zato ga zlahka uporabljate kjerkoli, tudi na prostem.

10 pogostih načinov, na katere ljudje uporabljajo Be My Eyes:

1. Iskanje izgubljenih ali padlih predmetov
Na primer: Kje je uhan, ki mi je v kopalnici padel na tla? Kam sem postavil svojo športno kapico?
2. Opisovanje fotografij, slik ali drugih umetniških predmetov
Na primer: Kaj predstavlja ta kip? Kakšne so barve ali razporeženje na tej sliki?
3. Barvno ujemanje ali opisovanje barv
Na primer: Ali se ta srajca ujema z mojo jakno? Kateri par čevljev je črne barve?
4. Branje etiket na gospodinjskih predmetih
Na primer: Ali je to čistilo za okna ali za kopalnico? Šampon ali balzam za lase?
5. Branje z računalniškega zaslona, kadar spletne strani niso dostopne ali ko bralniki zaslona niso na voljo
Na primer: Moj prenosnik se je nepričakovano ponovno zagnal – ali mi lahko pomagate prek prijavnega zaslona?
6. Nakupovanje v trgovinah
Na primer: Kakšno vrsto piškotov imam v roki?
7. Ugotavljanje roka trajanja na embalaži s pokvarljivim blagom
Nihče ne želi jesti hrane s pretečenim rokom uporabe ...
8. Seznanjanje z novimi okolji
Na primer: Ali je to ulica, ki jo iščem? Kje je električna vtičnica v tej hotelski sobi?
9. Razlikovanje med prehralnimi izdelki
Na primer: Rjavi fižol ali stročji fižol? Paprika ali feferon?
10. Ugotavljanje časa prihodov ali odhodov v javnem prevozu (avtobusi, vlaki itd.)
Na primer: Kaj piše na ekranu, koliko minut je do prihoda naslednjega vlaka?

Be My Eyes je več kot le praktična pomoč, saj nehote spreminja tudi dosedANJI koncept oz. pomen in predstavo o pomoči

1. sprememba, ki se tiče kraja in časa: z uporabo aplikacije Be My Eyes lahko

uporabnik z okvaro vida dobi pomoč, kjerkoli se nahaja in ob kateremkoli času dneva (24 ur na dan / 7 dni v tednu / 365 dni na leto). Tega pri neposredni pomoči nikakor ni možno zagotoviti.

2. sprememba, ki se tiče povračila za pomoč: ko uporabnik dobi pomoč preko Be My Eyes, se prostovoljcu zahvali in s tem je zaključena njegova obvezanost. V običajnem svetu se je treba prostovoljcu še nekako oddolžiti, na primer posedeti z njim na kavici, si drugače vzeti čas, paziti, da ga prevečkrat ne prosimo za pomoč, pa še vedno ostane občutek, da se nisi dovolj oddolžil.

3. Sprememba, ki se tiče ohranjanja zasebnosti: pri pomoči preko Be My Eyes uporabnik ohrani intimo in zasebnost, ki ju pri neposredni pomoči ni. Predstavljajte si, da ženska opravi test nosečnosti in potrebuje pomoč pri odčitavanju vrednosti na testerju. Nekdo drug potrebuje informacijo z bančnega izpiska, ni pa navdušen, da bi mu sosed pri tem pomagal. Tretji pa morda želi opis fotografije, ki jo je dobil od potencialne partnerke, ki jo je spoznal na spletu. Sprašuje se, ali ni morda pomanjkljivo oblečena?

Izkušnje testiranja in mnenje

Potem, ko sem pred nekaj meseci namestil aplikacijo Be My Eyes in jo prvič preizkusil, sem nekako pozabil na to. Nekega dne pa sem bil nepričakovano povabljen na proslavo, ki se je začela čez 3 ure. Bilo je pomembno, da sem resnično dobro in skladno oblečen. Šel sem do soseda, a žal ni bilo nikogar doma. Žal tudi nihče od prijateljev ni bil dostopen na Facetime (aplikacija na iPhonu za video telefoniranje), da bi mi lahko povedal, katera srajca in suknjič se najbolje skladata. V tej stiski sem se spomnil, da pravzaprav lahko to povprašam preko Be My Eyes. Poklical sem in mlajša gospa mi ni povedala le barve posameznih srajc, ampak tudi svetovala, kaj bi se najbolj skladalo. Bil sem navdušen. Podobno opažam pri drugih uporabnikih, ki so si že namestili Be My Eyes.

Be My Eyes v življenja ljudi z okvaro vida prinaša revolucijo, in sicer na podoben način, kot je prenosni telefon prinesel revolucijo v življenja in delovanja naše družbe nasploh. Prenosni telefon je vpeljal v življenja ljudi povezavo za namene komunikacije in to kadarkoli in kjerkoli, Be My Eyes pa je vpeljal v življenja ljudi z okvaro vida povezavo za namene »opiši mi, ker ne vidim«, kadarkoli in kjerkoli. Sedaj se je oboje združilo in ni čudno, da uporabniki doživljajo, da so »sedaj pa čisto zares neodvisni in samostojni«. Menim, da je to šele začetek možnosti, ki jo je Be My Eyes s svojo revolucionarno idejo vnesel v življenja ljudi z okvaro vida.

Vse informacije in možnost prenosa aplikacije na svoj telefon dobite na spletni strani <http://bemyeyes.com/>

Tukaj pa je film, ki prikazuje uporabnost Be My Eyes v različnih okoliščinah <https://www.youtube.com/watch?v=Y7bxIR-MxxM>

[Na vrh](#)

AVTOPORTRET: Ivan Bizjak

Knjige so bile kot moji starši, ki se pogovarjajo z mano

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Leto se z meseci lovi, tako na svoje 80. dodal bom v zadnjem letošnjem mesecu še eno leto starosti. Ne mislite, da me to posebno moti. Trmast mož sem kos starosti. Živel bom še vsaj dve desetletji. Mama mi je umrla mnogo prezgodaj, zato sem sebi določil višjo starost. Pred več kot pol stoletja sem na rojstnodnevno voščilo dragih prijateljev in sodelavcev, naj mi je dano živeti še trikrat dlje, odgovoril sicer z zahvalo, a tudi s prošnjo, naj mi vendarle voščijo štirikrat toliko let življenja.

Zaznamovala sta me vojni čas in kratkovidnost, ki me spremlja že od zgodnje mladosti. Pet let po izgubi mame sem pri desetih letih izgubil še očeta. S sestrama smo postali sirote. Naše prve službe so bile pastirske. Kot otrok sem pasel krave pri kmetih na Strmcu in v Mrzlem Logu, v bližini Črnega Vrha nad Idrijo, mojega rojstnega kraja, kamor se rad vračam na obisk. Nemalokrat sem jokal, po očetovi smrti pa v spoznanju samote sprejel odločitev, da jok ne bo rešil prihodnosti.

Predvsem zaradi slabega vida, pa tudi iz vedoželjnosti sem vedno sedel v prvi ali drugi vrsti šolskih klopi. Z debelimi naočniki sem se prvič srečal v sedmem razredu (tretjem razredu nižje gimnazije). V šoli in pri študiju sem očala vedno uporabljal, v prostem času na ulici pa nikdar. Prav nič vseč mi ni bilo, da strašansko debela stekla na mojem nosu kazijo mojo sicer postavno podobo in modrino oči.

Verjetno sem se od vrstnikov razlikoval po količini prebranih knjig, saj so bile knjige kot moji starši, ki se pogovarjajo z mano. In bile so moja strast. In so še vedno pomemben del moje življenjske poti. Iz njih sem se učil, z njimi sem učil druge, jim pomagal in jih navdihoval. Že zelo zgodaj sem namreč ugotovil, da želim postati učitelj. Vpisal sem se na učiteljske, t.j. šolo za poklicno usposabljanje osnovnošolskih učiteljev. Spomnim se prvega srečanja s profesorico higiene. Doktorica je prav gotovo zelo dobro vedela, kakšni so pogoji za vpis na učiteljske. "Kaj pa vi delate tukaj?" je presenečeno posvarila. V kretnji sem pomaknil kazalec pred usta in rekel: "Tovarišica profesor, to je pa vojna tajna". "Dobro" je rekla, "vendar po pouku se zglasite pri ravnateljici". Sestali smo se vsi trije in ravnateljica ji je meni v zagovor dejala: "Kaj ne nosim tudi jaz očal in gospa doktor, tudi vi nosite očala". Na še eno pretečo nevarnost sem naletel na šolskem zdravniškem pregledu. Zdravnik mi ni napovedoval možnosti za poklic učitelja, kvečjemu za hlapčevstvo. Prepričljivo sem mu odgovoril: "Oprostite, recite, kar želite, a jaz bom učitelj". Pristal pa sem na dogovor o rednih letnih zdravniških pregledih v času šolanja.

Zelo zgodaj na učiteljišču sem začel pisati črtice za revijo Ciciban. Kasneje sem črtice zbral še za izdajo v poučni knjigi Svet pred domačim pragom, ki je doživela devet ponatisov. Doživljaje svoje mladosti pa sem zapisal v zgodbah z naslovi Kar morabit morabit, Srečelov, Petelin in dva petelinčka ter Nori bik. Živali ter njih in človeka narava so vpete v vseh mojih šestindvajsetih knjižnih delih. In ljubezen, zaradi katere sem pri devetnajstih letih vnovič zajokal. Težav z dekletimi nisem imel. S seboj pa, saj se je zdelo, da s tako debelimi naočniki ne bom mogel osvojiti nobenega zadosti lepega dekleta. Pa vendar se je ljubezen zgodila nekoliko pozneje. Preden sem nastopil mesto učitelja v Zavratcu, mi je prišlo na uho, da v šoli že slušbuje učiteljica. Še malo bolj sem se pozanimal in izvedel, da ni le zelo dobra učiteljica, pač pa tudi čedna in zdrava ženska dobrega značaja. Odločil sem se, da bo moja žena. O mojih očeh se sploh nisva pogovarjala, sprejela me je z očali in brez njih. Poklicno pot sem nadaljeval kot osnovnošolski ravnatelj v Spodnji Idriji. V želji po nadaljnjem izobraževanju na univerzi sem zaprosil za študijski dopust. V Ljubljani sem dobil stanovanje in študiral slovenski jezik s književnostjo in pedagogiko. Vid se mi je slabšal, vsake dve do tri leta sem menjal dioptrijo. Drugih pripomočkov nisem uporabljal, bral sem takorekoč z nosom. Že zelo zgodaj sem se srečal s svetom založništva, navezal dobre odnose s pisatelji in tako se je tudi moja nadaljnja poklicna pot kar sama odpirala. Pisatelja Ivan Potrč in Branka Jurca sta me povabila v založbo Mladinska knjiga, kjer sem čez nekaj časa res sprejel službo pedagoškega svetovalca za mladinski periodični tisk. Pisal sem pripomočke in članke za pedagoške delavce, poprijel za razna dela in si nabiral izkušnje. Nadaljeval sem v komerciali s prodajo periodičnega tiska in mladinskih slikanic. Ob menjavi generacije vodilnih v Mladinski knjigi pa so mi ponudili mesto direktorja založbe. Delovni premor se je zgodil v času ženine bolezn in smrti. Sicer sta mi pridna hčerka in sin pomagala, a samostojnost in neodvisnost sta bili zame tudi zelo pomembni. Kasneje sem zamenjal nekaj delovnih mest do vodilnega delavca v Prešernovi družbi, še pred pragom upokojitve pa ustanovil svojo založbo Sanjska knjiga. Omembe vredna prelomnica v mojem življenju me je doletela s srčnim infarktom, ko sem bil vdovec že 23 let. Ker je bilo prezgodaj za slovo od življenja, sem sklenil si poiskati pomoč, stalno varstvo in družbo za boljši občutek. Poznanstvo in sodelovanje z žensko je preraslo v ljubezen in še enkrat sem se poročil. Upokojenska leta živim in ustvarjam v Piranu. Ustvaril sem si nov dom ob 175 in 200-letni murvi, z razgledom na morje. Tudi za to sem se že nekoč odločil – še kot pastirček sem s pašnika prvič v življenju zagledal na komaj še vidnem obzorju kot ogledalo majhno, od večerne zarje obžarjeno ploskvico morja.

Pri delu z računalnikom sem uporabljal povečavo črk na ekranu, lupo pa šele po upokojitvi in potem sem dal operirati levo oko. Dve leti pred siceršnjo upokojitvijo sem se invalidsko upokojil in vesel sem, da sem to fazo življenja doživel in nadaljeval s pisanjem. Trenutno na levem očesu ohranjam 1 % vida, na desnem pa 5 %. V načrtu imam osvojiti delo z novim bralnikom. Na misel mi je prišel tudi pes vodnik, a zanj ni možnosti, niti ne še resnega razloga. Bil sem član pevskega zbora Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Koper, zadnja leta pa za petje preprosto izkoristim vsako priliko, ko se najdem v dobri družbi. Zame so vsi časi dobri časi. Ne moremo jih res izbrati. Slabim se izognemo tako, da o njih ne premlevamo predolgo. In sami sebe preživimo z vsem lepim in dobrim.

[Na vrh](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: Slovenci življenje živijo z veliko žlico, so gostoljubni in bi s človekom delili tudi zadnjo rezino kruha

Avtor: B. J. Edwards, (www.bjedwards.co.uk)

Članek prevedla: Aleksandra Surla

Urejanje rubrike in lektoriranje: Metka Pavšič

Pošlji komentar

Preden začnem s pisanjem, bi se želel na kratko predstaviti. Ime mi je Barrie James Edwards, vendar me vsi že od malega kličejo le po začetnicah mojega imena. Po rodu sem Anglež, imam slovensko partnerko, sem popolnoma slep, v življenju pa me spremlja tudi moj pes vodič Oliver. Ker sem po poklicu pisatelj in ne novinar, se že vnaprej opravičujem za nekoliko neobičajen stil pisanja. Za popotnika bi se težko oklical, razen pohajkovanja po Združenem kraljestvu sem nekajkrat obiskal le Grčijo, Španijo ter Združene države Amerike. Zlahka pa priznam, da sem zelo dober opazovalec.

Torej, le kaj me je zaneslo v Slovenijo? Rekel sem si, da je za obisk že skrajni čas, saj sem o državi slišal veliko lepega. Svetovni splet, še posebno Youtube kanali, so za iskanje informacij dobra, čeprav precej zmedena in brezciljna strategija. Po mesecih raziskovanja sem postal ne le zelo radoveden, temveč me je država, skupaj z njenimi prebivalci, izredno pritegnila. To pa ne le zgolj zaradi izredne lokacije v središču Evrope, ugnezdene med veličastne alpske vrhove ter iskrivo toploto Sredozemlja, pač pa zaradi njene duše, zgodovine in kulture, ki jo poosebljajo ljudje.

Predlagam, da vas najprej seznanim z Združenim kraljestvom, z Anglijo in Angleži, tako vam bom lažje predstavil razlike in podobnosti med nami. Velika Britanija je majhna, vlažna skala, ki štrli iz južnega Atlantika kot zeleni, upanja polni leviatan (biblična morska pošast). Je na gosto poseljena, mokra, polna zgodovine ter se ponaša z nekaj prelepe narave in s čudovito obalo, čeprav so naše 'gore' v primerjavi z vašimi Alpami v resnici majhni hribčki. Britanci, oziroma Angleži, smo zadržani, držimo se bolj sami zase, smo vljudni in precej hladni, razen takrat, ko odidemo na počitnice, takrat si damo duška. Britanci imamo rahel, pa vendar očiten večvrednostni kompleks, kar je posledica razrednega sistema družbe in pomembne vloge na svetovnem odru. Kljub vsemu je Združeno kraljestvo bogata, zanimiva in raznolika dežela, njeni ljudje pa so v večini dobro poučeni o svetu, splošno so dobro razgledani, pa tudi prijazni so.

Ena prvih stvari, ki sem jih opazil pri Slovencih je njihovo glasno in strastno govorjenje. Drug z drugim komunicirajo na tako zanimiran, dinamičen in na popolnoma nebritanski način. Na javnih mestih jih glasnega govorjenja ni sram. Njihov jezik je kot čudovita, lirična pesem, ki se včasih prelije v glasno opero. Sam to doživljam kot precej moteče, čeprav mi je po drugi strani zelo všeč. V moji deželi bi bili ljudje raje nevidni in se zanimali sami zase, ne da bi ob tem vzpostavljali očesni

stik, kaj šele, da bi se s kom navdušeno pogovarjali. V bistvu sem samega sebe presenetil, ko sem se na vlakcu več kot eno uro pogovarjal s popolnim neznancem, kaj takega se v Angliji skoraj ne bi moglo zgoditi. V Angliji se z vlakom lahko voziš ure in ure, ne da bi spregovoril eno samo besedo. Ta fenomen je še posebej očiten na londonski podzemni železnici, kjer se ljudje, kljub temu, da stojijo povsem drug ob drugem, z nosom potisnjenim pod pazduho človeka, ki stoji pred njim, niti ne pogledajo.

Druga stvar, ki se mi zdi izredno zanimiva, je odnos do psov vodičev. V Angliji je javna osveščenost o psih vodičih na zelo visokem nivoju. Dostop za pse pomočnike je odličen, restavracije, pa tudi vozniki taksijev, so, v kolikor so slepi osebi zavrnilo vstop, v preteklosti morali plačati velike vsote denarja. Kljub manjšemu številu psov vodičev v Sloveniji in manjši osveščenosti javnosti, so ljudje izredno prijazni. Seveda ni šlo vse po načrtih in, če povem po pravici, so nama na nekaj mestih zavrnilo vstop, vendar so se po pogovoru stvari uredile. Menim, da je to odličen primer tega, kako se Slovenci lotevajo stvari. Radi govorijo, se učijo in – kar je najbolj pomembno – ne bojijo se na novo postaviti ali spremeniti pravila. Ta fleksibilnost in precej fluiden način poslovanja je prišel še bolj do izraza ob gospodarjenju, ki cveti na gotovini in uslugah. Zdi se, v kolikor je človek dobro poznan v družbi, če je človek prijatelj nekoga, ki ima dobro družbeno pozicijo, je življenje tu precej lažje. Všeč mi je dejstvo, da ti bodo ljudje naredili uslugo in se kar se le da potrudili, da bi ti ustregli. Vendar pa ima tudi to svojo ceno in lahko nekaterim zakomplicira življenje.

Hrana je še ena od zanimivih razlik. V Angliji zajtrk na hitro pojemo; običajno se zadovoljimo z nekaj malega sadja, opečenim kruhom ali žitaricami, v trenutku smo že zunaj in hitimo na delo. Za kosilo, ki je običajno okrog ene ure popoldan, pograbimo sendvič. Večerjo jemo med pol sedmo in osmo zvečer. Opazil sem, da so zajtrki v Sloveniji precej obilni in ležerni, potreboval sem kar nekaj dni, da sem se temu privadil. Kosila so, vsaj tako sem opazil, topla in z več hodi, juha in solata sta nepogrešljivi del. Zdi se, da v Sloveniji zajtrk jeste kot kralji, kosilo kot grofje, večerjo pa kot reveži. Mislim, da bi se na slovensko hrano, aromatično in močno kavo ter na umirjen način življenja lahko zelo hitro navadil.

Ko pišem o tuji državi, ne morem spregledati vremena. Tukaj je mokro in mrzlo, mokro in vetrovno, ali mokro, mrzlo in vetrovno hkrati. Kadar končno posije sonce, je običajno neprijetno vlažno. V času mojega bivanja v Sloveniji je bilo vreme sončno in jasno, temperature so segale med 25 in 28 stopinjami, kar mi je bilo zelo všeč. V Angliji bi te iste temperature povzročile strašno vlago in bi nam bilo zelo neprijetno. Očitno je, da je v Sloveniji vročina drugačna z manj vlage. Kljub temu pa sem bil priča nekaj čudovitim nevihtam, ki so se spustile iz Alp. Alpe! Nekaj skrivnostnega, čarobnega in romantičnega je v tem, da živiš pod Alpami. Dejstvo, da je človek le v nekaj urah lahko v Avstriji ali Italiji je povsem noro in čudovito. Tukaj sem v Walesu v dveh urah, na Škotskem pa v dobrih štirih urah, kar je verjetno tudi nekaj.

Kakšen je torej moj splošni vtis o Sloveniji? V deželi vlada počasnejši tempo, ljudje se pogovarjajo drug z drugim in se za drug drugega tudi zanimajo. V Združenem kraljestvu se ljudje trudijo, da bi dosegli določen standard in živeli določen življenjski stil, trdo delajo, da bi zaslužili čim več denarja in se pomaknili navzgor po karierni

lestvici. Zdi se, da Slovenci z družbeno mobilnostjo niso obsedeni toliko kot mi. V Združenem kraljestvu so družbeni razredi, kljub večji pretočnosti, še vedno zelo aktualen del družbe. Slovenci življenje živijo z veliko žlivo, so gostoljubni in bi s človekom delili tudi svojo zadnjo rezino kruha. To se me je dotaknilo in mi pogrelo srce, saj stavim, da je povprečna slovenska plača precej nižja od britanske. Slovenci imate gozdove, gore, reke, morje, na tisoče jam. Celovolkove in divje svinje imate! Seveda imamo tudi mi nekaj naravnih čudes, ampak v Sloveniji, ki je precej manjša, so te lepote človeku bolj dostopne.

Slovenija je hkrati domača in drugačna. Z Združenim kraljestvom imata veliko skupnega. Ima svoj ponos in svojo kulturno dediščino. Žal pa v Sloveniji slep človek na železniških postajah težko pride do asistence, pločniki so neenakomerni, robniki so različnih, v naprej nepredvidljivih višinah, javni prevoz izven Ljubljane pa je redek. V Sloveniji so ljudje glasnejši, veliko govorijo in gestikulirajo. Tudi hrana je dobra, pa tudi pivo, še posebej Laško. Ljubljana je sodobno mesto z modernim pridihom, ki ne pozablja na umetnost in kulturo.

Imam rad Slovenijo? Naravnost zaljubljen sem vanjo! Čim prej bi se želel vrniti v to čudovito deželo, ki predstavlja pomemben del evropske kulture. Vendar pa so me, kot slepo osebo, razvadili britanski nizki pločniki, nizki robniki in taktilne oznake na prehodih za pešce, ki jih v Angliji najdemo povsod, tako v središču Londona kot tudi v najmanjši, od mesta najbolj oddaljeni vasi. Podzemna železnica, asistena na železniških postajah, vlaki, ki vsi po vrsti naznanjajo postaje. Vlaki, ki so sodobni z nizkimi vstopnimi podi. Vendar pa v Sloveniji vladata vsakdanja očarljivost in skoraj malce staromodna gostoljubnost. Celovosebje na letališču je prijazno in ne prisiljeno in zadržano kot na Stanstedu.

Slovenija je kot sveža sapica. Dežela, ki je na razpotju: lahko zacveti, izboljša gospodarstvo, s tem pa bi ljudje dobili tudi več priložnosti. Lahko pa se ujame v mrežo preteklosti, v ostanke socializma, trudeč se, da bi našla svoje mesto v sodobnem svetu. Upam, da bodo nadarjeni Slovenci ostali doma in bili del slovenske uspešne prihodnosti, namesto da bi se odselili in iskali svojo srečo drugje. Upam, da bom ob naslednjem obisku videl še več znamenitosti in se še bolj zaljubil v utripajoče, energije polno središče Evrope.

[Na vrh](#)

INTEGRACIJA: Aktivnosti, ki pripomorejo k rehabilitaciji kasneje oslepelih oseb

Na Očesni kliniki UKC Ljubljana so začeli izvajati program CRSS

Avtor: Slavica Bukovec Zupanič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Preden se lotimo obravnave tokratne tematike, za hip pokukajmo v prejšnjo številko Rikossa in vas spomnimo, da smo vam v rubriki Integracija predstavili zgodbo gospe Jelke Marn, dr. med., njene težave, povezane s slabšanjem vida, ter rehabilitacijske dejavnosti, ki jih je bila ob tem deležna. Hkrati smo vam dali tudi obljubo, da bomo poizvedeli, kakšno podporo lahko pričakujejo osebe, ki jim začne pešati vid v poznejših letih, na medobčinskih društvih slepih in slabovidnih (MDSS) ter preverili, ali držijo govornice o zagonu programa Celovite rehabilitacije slepih in slabovidnih (CRSS). Z Očesne klinike v Ljubljani prihajajo kar vzpodbudne informacije.

Da bi lažje razumeli analizo ankete in odgovore v nadaljevanju prispevka, pogledjmo, kaj o pomenu rehabilitacije kasneje oslepelih pravi tiflološka stroka in kakšen je njen pogled na trenutno stanje na tem področju. Tiflopedagoginja in pisateljica doc. dr. Aksinja Kermauner: »Celovita rehabilitacija slepih in slabovidnih (CRSS) je bila pri nas uzakonjena že leta 2008, vendar pa v praksi še vedno ni uveljavljena tako, kot bi bilo potrebno. S tem Slovenija precej zaostaja za Evropo in svetom.

Rehabilitacijske dejavnosti so se začele že leta 1990 v srednji šoli Centra slepih Škofja Loka, vendar se je z njeno preselitvijo izvajanje rehabilitacijskega programa za slepe žal ukinilo. Storitve sicer izvajajo Medobčinska društva slepih in slabovidnih po potrebi in deloma ambulanta za slabovidne na Očesni kliniki Ljubljana ter Center za poklicno rehabilitacijo Soča, vendar je v Sloveniji okoli deset tisoč ljudi s hujšimi okvarami vida, takih, ki bi potrebovali celovito rehabilitacijo, pa je celo okoli dvesto na leto. Sem so všteti tudi otroci, ki imajo na Centru IRIS sicer možnost zgodnje obravnave in rehabilitacije, za starejše, ki izgubljajo vid, pa država še zdaj ni poskrbela. Število kasneje oslepelih se namreč po 50. letu starosti naglo dvigne in nato vsakih nadaljnjih deset let eksponentno narašča. Za te ljudi je celovita rehabilitacija izjemnega pomena, saj bi njim in njihovi družini omogočila multidisciplinarno obravnavo s ciljem adaptacije, reorganizacije, resocializacije in kompenzacije, kakor navaja dokument Celovita rehabilitacija slepih in slabovidnih (CRSS) iz leta 2010. Nadalje je razvidno, da »celovita rehabilitacija pomeni 'zacementev' posameznika v biopsihosocialnem smislu.« Posameznik naj bi dosegel čim višjo stopnjo funkcionalnosti, samostojnosti in neodvisnosti. To pomeni, da imajo kasneje oslepele osebe enake možnosti in izbire ter nadzor v svojem vsakodnevnem življenju, kot jih imajo videči.«

Poizvedbena anketa na medobčinskih društvih

V anketi je sodelovalo vseh 9 medobčinskih društev. Ta so odgovorila na vprašanja z bolj ali manj obširnimi odgovori, kar seveda ne interpretira obsega njihovih aktivnosti.

Tudi sam namen ankete ni bil prikazati, kdo dela več ali bolje, temveč pridobiti splošno predstavo o socialnih programih društev ter izvedeti, kakšno pomoč lahko na njih dobijo osebe, ki jim delno ali v celoti opeša vid. Anketa je vsebovala 5 vprašanj, vsakemu od njih v nadaljevanju sledi povzetek odgovorov.

Vprašanje 1: Kakšne so torej poglobitve težave oseb, ki se včlanijo v društvo zaradi slabšanja vida v kasnejšem obdobju življenja in katera so najpogostejša vprašanja, ki jih ti zastavljajo?

Prva in kar velika ovira je že sama odločitev, da oseba sploh prestopi prag društva. Visoka starost, predsodki, zanikanje novo nastale situacije so največkrat vzrok, da se te osebe pogosto zapirajo med štiri stene. Zato, pravijo na društvih, sta na začetku pomembna predvsem pogovor in vzpodbujanje. Ti ljudje potrebujejo, da jih poslušáš in spet poslušáš. Kasneje, ko ugotovijo, da niso sami s temi težavami in ko mine faza zanikanja, se vključijo v društvene aktivnosti in potem je vse lažje. Šele, ko se posameznik sprijazni z novo okoliščino, se je pripravljen učiti veščin, ki blažijo težave, povezane s poslabšanjem vida.

Največ vprašanj se nanaša na pravice iz socialno-varstvenega in zdravstvenega zavarovanja in ugodnosti nabave tehničnih pripomočkov. Sledi učenje orientacije in mobilnosti. Zanimanje za izobraževanje, zaposlitev ali invalidsko upokožitev pa je odvisno od starosti osebe.

Vprašanje 2: Katere aktivnosti izvajajo društva za izobraževanje novih članov in kakšno pomoč jim lahko ponudijo?

Pogovor ob včlanitvi v društvo naj bo izhodišče za nadaljnje usposabljanje. Šele na podlagi pogovora se lahko naredi načrt za preprečevanje socialnih in psihičnih posledic izgube vida pri posamezniku. Gre namreč za različne vzroke izgube vida, za različne osebne, družinske, socialne in poklicne okoliščine, za različno starost ter različne psiho-fizične lastnosti osebe. To vse pa lahko pogojuje pri posamezniku različen odziv na izgubo vida. Zaradi vseh naštetih razlogov na društvih individualni pristop smatrajo kot prevladujočo metodo dela.

A nič manj kot individualna obravnava so za izobraževanje novih članov pomembne delavnice, predavanja in seminarji, ki jih organizirajo društva v okviru svojih finančnih možnosti. Te dejavnosti niso pomembne samo zaradi učenja veščin ter pridobivanja informacij s strani različnih strokovnjakov, temveč tudi, ali predvsem, zaradi navezovanja socialnih stikov in izmenjave izkušenj.

Da bi osebam, ki jih doleti poslabšanje vida, omogočili čim bolj kakovostno, dejavno in neodvisno življenje tudi vnaprej, jim na društvih pomagajo pri zagotavljanju vseh socialno-varstvenih pravic, omogočijo učenje orientacije, jih informirajo o prilagojenih tehničnih pripomočkih, usposablajo za delo na sodobni informacijsko-komunikacijski tehnologiji (računalniki, tablice in mobiteli). Nudijo jim tudi pomoč pri vključevanju v rehabilitacijo, šolanje, prekvalifikacijo, dokvalifikacijo ter pri iskanju primerne zaposlitve ali možnosti za upokožitev.

Večina društev je med oblike pomoči uvrstila tudi osebno asistenco. Namen programa je slepim in slabovidnim osebam zadovoljiti potrebo po samostojnosti, neodvisnosti, varnosti in osebnem dostojanstvu. Program po eni strani omogoča večjo vključenost slepe ali slabovidne osebe v okolje, a je hkrati namenjen razbremenitvi njihovih družinskih članov.

Prav tako je pomembno, da so novi člani informirani o dejavnostih in programih znotraj društev. Aktivnost na področju športa, šaha, kulture namreč pripomore k dvigu samozavesti in zmanjšanju psihičnih težav.

Vprašanje 3: Kateri strokovnjaki sodelujejo pri usposabljanju novih članov, so v proces morda vključene tudi osebe z lastno izkušnjo izgube vida?

V odgovorih društev so najpogosteje omenjeni naslednji strokovnjaki: tiflopedagog, trener mobilnosti in orientacije, socialna delavka, medicinska sestra (z znanjem iz oftalmologije), oftalmolog, psiholog in psihoterapevt. V nekaterih društvih povabijo v strokovni tim tudi sociologa, pravnika, defektologa.

Prav v vseh društvih poleg strokovnjakov sodelujejo še demonstratorji uporabe tehničnih pripomočkov in osebe z lastno izkušnjo izgube vida, ki so kljub hendikepu uspešne na različnih področjih dela in življenja.

Vprašanje 4: So v proces usposabljanja novih članov vključeni tudi njihovi svojci; in kakšna sporočila jim posredujete?

Družinski člani oziroma tisti, ki so slepi ali slabovidni osebi najbližje, sodelujejo na seminarjih ali delavnicah v večini društev, ponekod pa upoštevajo željo posameznika. Svojce običajno zanimajo različne ugodnosti in pravice, sprašujejo, na kak način najbolje pomagati in se prilagoditi novim okoliščinam. Če k temu dodam lastno izkušnjo sodelovanja na delavnicah, so svojci običajno videti mnogo bolj zaskrbljeni in imajo mnogo več vprašanj, kot same osebe z izgubo vida.

Vprašanje 5: Kaj menite o programu Celovite rehabilitacije slepih in slabovidnih, ki je bila uzakonjena že leta 2008?

Društva, ki so odgovorila na zadnje vprašanje v anketi, v en glas izražajo potrebo in nujno, da program začne že končno delovati. Vendar je v odgovorih kar precej dvoma in kritike. Nekaterim pa se še vedno toži za rehabilitacijo, ki so jo izvajali v Škofji Loki.

Program CRSS na pohodu

So morda klicem po nujnosti CRSS končno prisluhnili na Ministrstvu za zdravje? Na začetku jeseni so se namreč razširile govorice, da so na Očesni kliniki UKC v Ljubljani začeli izvajati že leta 2008 uzakonjeno celovito rehabilitacijo slepih in slabovidnih. V uredništvu Rikossa smo seveda hoteli zadevo takoj preveriti. Na prošnjo se je prijazno odzvala doc. dr. Nataša Vidovič Valentinčič, dr. med. spec. oftalmolog, in odgovorila na nekaj naših vprašanj.

Vprašanje: »Po nam dostopnih informacijah bi naj končno začel delovati program celovite rehabilitacije slepih in slabovidnih. Je program zaživel v celoti in kako je s financiranjem le-tega?«

Odgovor: »Program celovite rehabilitacije slepih in slabovidnih (CRSS) je zaživel v celoti. Izvaja se v Nacionalnem centru za celovito rehabilitacijo slepih in slabovidnih (NC CRSS) na Očesni kliniki v Ljubljani. Vsekakor pa si želimo več prostorskih in kadrovskih zmogljivosti. Od tega dvojega je namreč odvisno število tistih, ki jih lahko NC CRSS obravnava.

Program se financira kot vsaka zdravstvena storitev iz denarja ZZZS (Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije).«

Vprašanje: »Kdo so upravičenci, ki jih obravnavate v programu in kakšen je postopek za njihovo vključitev?«

Odgovor: »Do rehabilitacije so upravičeni vsi, pri katerih sta vidna ostrina ali vidno polje v območju slepote in slabovidnosti, kar glede na definicijo slepote in slabovidnosti določa zdravnik oftalmolog. Zdravnik oftalmolog jih tako tudi edini lahko napotuje v program. Prioriteta so tisti, ki so vid izgubili pred nedavnim.«

Vprašanje: »Kateri strokovnjaki sestavljajo rehabilitacijski tim, sodelujejo morda tudi osebe z lastno izkušnjo izgube vida?«

Odgovor: »V CRSS sodelujejo zdravnik oftalmolog, tiflopedagog, psiholog, medicinska sestra in socialni delavec. Pričakujemo, da se bodo osnovnemu timu v prihodnjih letih pridružili še nekateri drugi profili, npr. učitelj uporabe IKT (informacijsko komunikacijske tehnologije) za slepe in slabovidne, po potrebi pa morda še kakšen drug strokovnjak. Prav tako bomo uvedli tudi vrstniško svetovanje, a za to so potrebni programi posebnega usposabljanja vrstniških svetovalcev, ki jih bomo, tako upamo, organizirali v okviru Nacionalnega centra. A za to je spet potreben čas in izpolnitev še nekaterih (tudi birokratskih) pogojev.«

Vprašanje: »Koliko časa bi naj trajala rehabilitacija posameznika, kakšen je delež teorije in koliko je praktičnega usposabljanja za prilagajanje novim okoliščinam?«

Odgovor: »Brez teorije seveda tudi dobre prakse ni. Koliko časa pa traja rehabilitacija, je odvisno od vsakega rehabilitanta in obenem od ocene njegovega stanja in njegovih preostalih potencialov z vseh vidikov funkcioniranja, kar opravlja multidisciplinarni tim. Morda kdo potrebuje le malo, pri drugem pa je rehabilitacija dolgotrajna, nadaljuje se lahko tudi v domačem oz. delovnem okolju, čeprav že zdaj ne gre za koncept »institucionalne rehabilitacije« pri kateri bi rehabilitanta sprejeli v neko ustanovo, kjer bi se z njim ukvarjali nekaj tednov ali mesecev. Uspešnost rehabilitacije in ponovna vključitev rehabilitanta v družinsko oz. delovno okolje pa je, kot vedno, v največji meri odvisna od vsakega posameznika in njegove želje ter volje, da to željo uresniči.«

Vprašanje: »Ljudje se med seboj močno razlikujemo in imamo različne potrebe in potenciale. Kakšen je potemtakem delež skupinske obravnave in v kakšni meri je rehabilitant deležen individualnega pristopa?«

Odgovor: Prav zaradi tega, kar ste napisali uvodoma, je sestavljen multidisciplinarni tim, ki oceni vsakega rehabilitanta posebej. Nato glede na vstopno oceno njegovih preostalih potencialov sestavimo individualni rehabilitacijski načrt, v okviru katerega se odločamo tudi za nadaljnjo obravnavo, lahko tudi skupinsko ali pač ne, o tem presoja psiholog in tiflopedagog (oz. rehabilitacijski tim, v katerem je enakovreden član tudi rehabilitant). Če se v času rehabilitacije pokaže taka potreba, se lahko individualni načrt tudi ustrezno spremeni, doda se novo storitev, ali opusti neustrezno oz. tisto, ki ne daje pravih učinkov.«

Vprašanje: »So v program usposabljanja morda vključeni tudi ožji družinski člani rehabilitantov, ti so namreč prav tako potrebni uvajanja v nove okoliščine?«

Odgovor: »Ožji družinski člani so v obravnavo vključeni avtomatično pri zgodnji obravnavi, nadvse dobrodošli pa so tudi pri obravnavi kasneje oslepelih, odvisno od posameznih primerov. Praviloma pa so svojci prisotni že pri prvem pogovoru v NC.«

Vprašanje: »Smo torej lahko zdaj pomirjeni in upamo, da se je velika brazgotina na področju rehabilitacije kasneje oslepelih končno zacelila?«

Odgovor: »Ne vem, če lahko govorimo o pomirjenju, mislim pa, da smo dosegli do sedaj najpomembnejši premik na nivoju države, saj je s CRSS, ki je zdravstvena storitev, slepim in slabovidnim končno omogočena celovita obravnava na enem mestu, ne glede na starost ali zaposlitev ali kakršnekoli druge okoliščine.

Seveda pa se srečujemo z vsemi začetnimi težavami, ki jih sčasoma ne bo več, prav tako upamo, da se bo dejavnost CRSS v prihodnje širila v skladu s potrebami in možnostmi. Pri tem računamo na še nadaljnje odlično sodelovanje z Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije.«.

Se torej osebe, ki jim je vid opešal v poznejšem življenjskem obdobju, lahko v prihodnje nadejajo takšne rehabilitacijske obravnave, ki jih bo povrnila nazaj v »normalno življenje«? Iz dneva v dan poslušamo, da stremimo k inkluzivni družbi. Toda proces ne bo dal rezultatov, če bo zapisan le v aktih naših ministrstev, udejanjiti ga je treba predvsem v praksi. Če v prihodnje želimo doseči, da bi naša družba postala resnično inkluzivna, je celovita rehabilitacija slepih in slabovidnih ena od postavk za dosego tega cilja.

[Na vrh](#)

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Zagotovljena pokojnina v znesku 500 evrov

Avtor in sodelavec: Brane But

Lektoriranje: avtor

Pošlji komentar

Prvega oktobra 2017 je začel veljati Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2C, Ur. l. RS, št. 23/17 z dne 5.5.2017). Bistvena novost novele je določba, po kateri bodo do zagotovljene pokojnine v znesku 500 evrov upravičeni vsi zavarovanci, ki se bodo starostno ali invalidsko upokojili s pokojninsko dobo, ki je predpisana za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti, torej s 40 leti pokojninske dobe brez dokupa po določbah veljavnega ZPIZ-2 oziroma z ustrežno krajšo pokojninsko dobo brez dokupa, ki je določena za ženske v prehodnem obdobju po 27. členu ZPIZ-2 (pogoji za pridobitev pravice do starostne pokojnine).

Pravico do zagotovljene pokojnine v višini 500 evrov bodo imeli tudi vsi uživalci, ki so že uveljavili pravico do starostne ali invalidske pokojnine po prej veljavnih predpisih (npr. ZPIZ-1 ali ZPIZ-92) in so izpolnili pogoj pokojninske dobe, kot je bil po takrat veljavnem predpisu določen za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti (torej tudi s krajšo dopolnjeno pokojninsko dobo od sedaj veljavne) ali brez pogoja starosti, če ta ni bil predpisan. Pri ugotavljanju pokojninske dobe za pridobitev pravice do izplačila zagotovljene pokojnine se upošteva pri invalidski pokojnini tudi prišteta doba (200. člen ZPIZ-1 oziroma 137. člen ZPIZ-2 – prišteta pokojninska doba zaradi invalidnosti). Pri ugotavljanju pokojninske dobe za pridobitev pravice do izplačila zagotovljene pokojnine se dodana doba ne upošteva.

Pravico do zagotovljene pokojnine v višini 500 evrov bodo imeli tudi:

- uživalci invalidske pokojnine, pri katerih je vzrok nastanka invalidnosti poškodba pri delu ali poklicna bolezen in
- uživalci invalidske pokojnine, priznane po predpisih, veljavnih do 31.12.1999, pri katerih je bila invalidska pokojnina skupaj z dodatkom za invalidnost odmerjena v višini 85 odstotkov od pokojninske osnove.

Zavarovancem, ki so izpolnili zgoraj navedene pogoje in so pridobili pravico do starostne ali invalidske pokojnine v sorazmernem delu po mednarodnih pogodbah, bo od 1. oktobra 2017 dalje zagotovljeno izplačilo sorazmernega dela zneska zagotovljene pokojnine. Znesek zagotovljene pokojnine in sorazmerni del zneska zagotovljene pokojnine se bosta usklajevala tako, kot se usklajujejo pokojnine.

Do zagotovljene pokojnine v znesku 500 evrov niso upravičeni:

- uživalci predčasne pokojnine,

- uživalci starostne pokojnine, ki jim je bila zaradi upokojitve pred dopolnitvijo polne starosti zmanjšana na podlagi 53. člena prej veljavnega ZPIZ-1 (zmanjšanje oziroma povečanje starostne pokojnine),
- uživalci starostne ali invalidske pokojnine, ki so bili pretežni del zavarovalne dobe zavarovani za ožji obseg pravic.

Znesek zagotovljene pokojnine oziroma njegov sorazmerni del se ne bo upošteval pri določanju osnove za odmero vdovske oziroma družinske pokojnine, niti pri odmeri nadomestil iz invalidskega zavarovanja.

Pri starostnih in invalidskih pokojninah, uveljavljenih od 1.10.2017 dalje, se določbe ZPIZ-2C upoštevajo že ob njihovi odmeri.

Vir: <http://www.zpiz.si/>

[Na vrh](#)

STROKOVNO: Ali so odkloni oči normalni in do kakšne mere?

Avtor in sodelavec: Matic Vogrič, optometrist

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Imate utrujene oči, težave pri delu na blizu, delu na računalniku ali ne morete biti skoncentrirani na določeno nalogo dalj časa? Največkrat pripisujemo težave neprespanosti, stresu, neuravnovešeni prehrani in hitremu tempu življenja. Velikokrat pa ugotovimo, da tudi če te stvari uredimo, se prehranjujemo zdravo, imamo dovolj počitka, obstaja možnost, da simptomi ostajajo prisotni. Sploh pri nalogah, kjer je vid pomemben dejavnik, svetujemo obisk očesnega specialista, da preveri vse očesne funkcije.

Pri obsežnem pregledu vidnega sistema je v začetni fazi treba naštetih zgodovino pregledov, družinsko zgodovino morebitnih bolezni ali težav v povezavi z očmi. Možnost, da bo otroku pri pregledu ugotovljena anomalija ali napaka, je dostikrat povezana tudi z družinsko anamnezo, saj se očesni specialist bolj poglobi v pregled funkcij, povezanih z zgodovino. Med družinsko očesno zgodovino lahko naštejemo glavkom, diabetično retinopatijo, očesno hipertenzijo, škiljenje ali druge težave. Pomembna družinska zdravstvena stanja pa so sladkorna bolezen, krvna hipertenzija, visoka raven holesterola in težave s ščitnico.

Za primer lahko vzamemo starša, ki je kot otrok moral pokrivati eno oko. Če sam ne ve, katero oko je to bilo, potem je velika verjetnost, da težav kot odrasla oseba nima več. To pomeni, da je bilo pokrivanje očesa uspešna terapija. Če je starš negotov ali pa ima grenke spomine na to obdobje, potem obstaja verjetnost, da je odklon še vedno prisoten, v tem primeru pa je bila terapija neuspešna. Pokrivanje očesa pride v poštev v primerih, kadar je eno oko odklonjeno z idealne smeri gledanja. Najbolj pogosta odklona sta navznoter (ESO deviacija) ali navzven (EXO ali EKSO deviacija). Obstaja tudi vertikalni odklon, ki je bolj redek pojav, vendar pa je bolj simptomatičen.

Odkloni se med seboj delijo tudi glede na intenzivnost in kot zamika enega očesa glede na idealno os gledanja. Ker je vidni sistem zelo napreden mehanizem, je do neke mere samozadosten tudi v primeru, ko vidni osi oče nista povsem poravnani. Do problema pride, ko je eno oko od drugega odklonjeno v taki meri, da se sliki, ki se projicirata na mrežnici, ne moreta več spojiti. Za nastanek ene popolne slike potrebujemo dve sliki, ki sta projicirani na približno isti točki na obeh mrežnicah. To nam omogoča udobno gledanje, globinski vid in enojni vid. Če sta točki na mrežnicah preveč oddaljeni (zaradi odmika enega očesa) potem pride do dvojne slike, oz. je vidni sistem tako napreden, da rajši izključi delovanje enega očesa.

Čeprav v tem primeru ne vidimo dvojno, pa to ne pomeni, da je problem rešen. Pri izključitvi enega očesa, kar je največkrat pojav v zgodnjih fazah razvoja vida, je odklone zelo težko ugotoviti. Majhni odkloni so normalni in sprejemljivi. Če je

zgodovina odklonov znana, oseba nima težav pri gledanju, potem lahko mirno svetujemo kontrolo čez 2 leti, kot je tudi standardni čas ponovnega pregleda.

Nekateri postopniki so enostavnejši in se za testiranje ne potrebuje drage opreme, ki jo najdemo v očesnih ordinacijah. Poznamo nekaj načinov, kjer lahko večje odmike ugotovimo tudi sami. S testom Cover-Uncover (Pokrito-Nepokrito) je moč ugotoviti večje odmike. Postopek je sledeč:

- Vzemite nekaj v obliki majhnega loparčka (npr. kuhalnico).
- Usmerite pozornost testirane osebe na majhno oddaljeno točko vsaj 6 metrov stran (npr. kljuka).
- Pričnite test tako, da pokrijete eno oko z loparčkom, medtem pa pozorno gledate odkrito oko, če se je smer tega očesa premaknila.
- Po pokrivanju prvega očesa lahko pokrijete drugega in spet gledate morebiten odklon odkritega očesa.
- Postopek lahko ponovite večkrat na obeh očesih, da boste bolj gotovi.
- Če ne vidite nobenega odklona, potem je test negativen, torej načeloma ni nobene težave.
- Če se oko odkloni navznoter, imamo EXO deviacijo, če pa se odkloni navzven, imamo ESO odklon.
- Isti test lahko naredimo tudi na blizu, za tarčo pa lahko izbereta kaj majhnega (npr. konico svinčnika)

Pomembno je, da pri zgornjem testu gledamo zgolj odkrito oko, saj premiki pokritega očesa nakazujejo na drugi vidik motoričnih in senzoričnih premikov oči. V primeru negotovosti ali večjih odklonov priporočamo obisk očesnega specialista za nadaljnje testiranje.

V simptomatičnih primerih obstaja kar nekaj načinov, kjer se lahko stanje izboljša. En primer je trening vida, pri čemer uporabimo različne pripomočke in vaje za treniranje očesnih mišic. Pri treningu treniramo sposobnost spajanja slik na različnih oddaljenostih in pri različnih kotih. Naslednja možnost je uporaba plus ali minus korekcijskih stekel, ki so seveda precizno predpisana za vsakega posameznika in glede na njegovo očesno napako. Sledi uporaba prizmatičnih stekel, ki pomagajo projicirati sliko na mrežnico tudi ob prisotnosti enega odklonjenega očesa. Najbolj invazivna metoda pa je operacija očesnih mišic, kjer skrajšajo mišice, ki premalo delajo ali pa so premalo učinkovite. To metodo uporabijo takrat, ko nobena od zgoraj navedenih možnosti ni uspešna. Za uspeh in učinkovito terapijo pa so pomembni tako motivirani posameznik, kot tudi starši.

Očesni pregledi so predlagani vsaki dve leti, kjer se pregleda učinkovitost očesnih funkcij, vidno ostrino, kontrastni in barvni vid in očesno ozadje. Pomembno je vedeti, da tudi če nimamo težav z očmi, ne uporabljamo korekcijskih očal, so pregledi vida zelo pomembni, saj zgodnje odkrivanje morebitnih težav ogromno pripomore k terapiji.

[Na vrh](#)

PAMETNI TELEFONI: Predstavitev aplikacije Health (zdravje)

Avtor in sodelavec: Safet Baltič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Aplikacijo Health (zdravje) je razvilo podjetje Apple in je prednaložena na vseh IOS napravah. Namen aplikacije je vpogled na naše zdravstveno stanje v celoti. To lahko dosežemo z uporabo brezžičnih bluetooth naprav in fitness aplikacij, ki jih namestimo na našo napravo in ki shranjujejo meritve na našem telefonu. Za celovit vpogled uporabimo bluetooth naprave, kot so Apple Watch, brezžični merilci krvnega tlaka, brezžični merilci sladkorja v krvi, brezžične zapestnice za merjenje srčnega utripa, itd. Fitness aplikacije pa uporabljamo med vadbo in le te vse podatke shranjujejo v aplikaciji Health (zdravje), kjer se združijo z ostalimi podatki, katere smo pridobili iz brezžičnih naprav in nam tako prikažejo naše kondicijsko in zdravstveno stanje. Že sama aplikacija Health s pomočjo senzorjev na našem telefonu le tega spremeni v pedometer. Kar pomeni, da tudi brez ostalih aplikacij sama naprava meri tako število korakov kot prehojeno razdaljo preko dneva. V naslednjih vrsticah pa vam bom opisal delo z aplikacijo Health.

Ko odpremo aplikacijo, se nam na zaslonu prikažejo nad gumbom Home (domov) zavihki in sicer od leve proti desni strani zaslona:

- Today (danes),
- Health data (zdravstveni podatki),
- Sources (Viri) in
- Medical ID (medicinski podatki).

Torej, ko odpremo aplikacijo, je v osnovi označen zavihhek Today (danes). Na zaslonu se nam pod tem zavihkom prikaže koledar in je v njem označen tekoči dan. Tukaj si lahko ogledamo aktivnosti v tekočem dnevu, kot so prehojeni koraki, prehojena razdalja, poraba kalorij v mirovanju in med aktivnostjo, koliko časa smo bili aktivni, srčni utrip, če uporabljamo Apple Watch ali bluetooth zapestnico za merjenje srčnega utripa. Če pa si želimo ogledati podatke prejšnjih dni, zgolj označimo želeni datum in se nam prikažejo zgoraj navedeni podatki za ta dan.

Ko označimo drugi zavihhek Health data (zdravstveni podatki), se nam na zaslonu prikažejo naslednji podatki:

- View profile (ogled profila), kjer si ustvarite lasten profil, v katerega vnesete ime in priimek, datum rojstva, spol, krvno skupino in ali ste uporabnik invalidskega vozička,
- Activity (aktivnost), kjer se nam prikažejo podatki kot v koledarju ter ponudba aplikacij, ki delujejo z aplikacijo Health (zdravje),

- Mindfulness (čuječnost), kjer imate možnost ogleda video posnetka o meditaciji, ter ponovno ponudba aplikacij za učenja meditacije in umirjanja,
- Nutrition (prehrana), kjer je ponovno video posnetek o zdravi prehrani ter ponudba aplikacij za zdravo prehrano,
- Sleep (spanje), kjer si lahko ogledamo, koliko ur na dan spimo, pod pogojem, da smo si nastavili to možnost v aplikaciji Clock (ura),
- Body Measurement (telesne meritve), kjer si lahko spreminjamo meritve, kot so telesna teža, višina ter datum rojstva,
- Health Records (zdravstveni posnetki), kjer se zbirajo vsi podatki iz brezžičnih naprav na enem mestu,
- Heart (srce), kjer se prikazuje delovanje srčnega utripa, če uporabljamo merilnike le tega,
- Reproductive Health (reproduktivno zdravje), kjer si predstavnice nežnejšega spola lahko vnašajo podatke, kot glede menstruacije,
- Results (rezultati), kjer se nahajajo vsi podatki skupaj na enem mestu,
- Vitals (podatki življenjskega pomena) kjer se vam shranjujejo podatki iz bluetooth naprav, ali pa jih sami vnesete in sicer tlak, telesna temperatura in ostalo.

Ko označimo tretji zavihek po vrsti Sources (viri), nam aplikacija prikaže tako imenovane fitness aplikacije, ki so združljive in prenašajo podatke v aplikacijo Health (zdravje), kot brezžične bluetooth naprave, ki so povezane z našim telefonom. Ko označimo eno izmed aplikacij ali naprav, nam prikaže vse meritve te aplikacije ali naprave. In tukaj lahko tudi zberemo podatke tako iz same aplikacije Health ali pa iz ostalih aplikacij in naprav ločeno.

Četrty in zadnji zavihek pa je Medical ID (medicinski podatki). Pod tem zavihkom si nastavimo tako telefonsko številko za nujne primere, kot tudi ostale podatke, ki jih sami vnesemo v napravo, kot je krvna skupina, alergije in ostale kronične zdravstvene težave.

Proizvajalec aplikacije Health (zdravje) si želi z nadaljnjim razvojem te aplikacije in bluetooth naprav, kot so merilci, predvsem pa z nosljivimi napravami npr. Apple Watch, postati vodilni na področju varovanja zdravja. Mi kot uporabniki pa si lahko zgolj želimo, da nam bodo takšne rešitve v resnično pomoč. Na koncu moram omeniti, da je aplikacija Health v popolnosti dostopna slepim in slabovidnim uporabnikom z bralnikom zaslona Voice over, ki je vključen v vse Apple naprave.

Na vrh

NAMIGI IN NASVETI: Preverite, kako zaseben je vaš profil na Facebooku, Stvari, ki se jih morate izogibati na družbenih omrežjih

Avtor in sodelavec: *Brane But*

Lektoriranje: *avtor*

Pošlji komentar

111. Preverite, kako zaseben je vaš profil na Facebooku

Družbeno omrežje Facebook ostaja daleč največji problem, ko govorimo o novodobni zasvojenosti z deljenjem osebnih informacij in s tem povezano zasebnostjo. Vaš profil na Facebooku lahko vsebuje vsebine, ki samo čakajo, da jih nekdo grdo izkoristi v vašo škodo.

Če niste povsem prepričani, kaj z vašega Facebook profila dejansko delite s svetovno javnostjo, vam priporočamo uporabo spletne storitve StalkScan, ki je dosegljiva na spletnem naslovu <https://stalkscan.com/>. Zanimiva storitev vam bo namreč prikazala informacije, slike in druge podatke z vašega profila, ki naj bi bili očem javnosti skriti, a v resnici niso. Pri tem je treba poudariti to, da spletna storitev StalkScan uporablja le javno dostopna in legalna orodja, namenjena pa je preverjanju nastavitve zasebnosti našega profila.

Preverite tudi sami s spletno storitvijo StalkScan, koliko je vaš Facebook profil dejansko zaseben. V primeru, da razkriva preveč, poskrbite za ustrezno nastavitve zasebnosti.

Vir: <https://www.racunalniske-novice.com>

Povezava: <https://stalkscan.com>

112. Stvari, ki se jih morate izogibati na družbenih omrežjih

Družbena omrežja niso namenjena za vse, kar nam pride na pamet. Čeprav so namenjena zabavnemu in učinkovitemu načinu komunikacije, se vse več uporabnikov zapleta v neprijetne dogodke, ki se včasih lahko končajo tudi precej klavrno. Spletni portali, kot so Facebook, Twitter, Instagram in podobni, so namreč polni negativno nastrojenih objav in dejanj. Ker se na družbenih omrežjih vse več uporabnikov obnaša neprimerno, je nedavna študija analitske hiše GirlPR razkrila 14 največjih napak, ki jih kot uporabniki počnemo najbolj pogosto.

1. Insta noge

Ne glede na to, kje se v določenem trenutku nahajate, v bližini bazena, na obali ali v kašnem eksotičnem kraju, nikoli ne fotografirajte samo vaših nog. Objava slik nog na družbenih omrežjih je družbeno nesprejemljiva v vseh starostnih skupinah.

2. Samopomilovanje

Tu gre za objave, kjer se uporabniki smilijo sami sebi in želijo pomilovanje vzbuditi tudi pri svojih virtualnih prijateljih. Objave tipa »Zakaj je celoten svet proti meni«, »Počutim se obupno«, »Nekaj hudega se mi je zgodilo« in »Počutim se zelo osamljenega« služijo le vzbujanju pozornosti in zaskrbljenosti pri drugih uporabnikih.

3. Polovične objave

Pri polovičnih objavah gre predvsem za to, da prijateljem in znancem podajamo informacije »po kapljicah«. Na koncu je vse skupaj videti kot kakšna televizijska limonada brez konca, kjer sledilci »žejni« čakajo na naslednjo objavo. Precej bolj uvidevno je, da zadevo, ki jo imate za povedati, takoj poveste v celoti.

4. Zadnji pozdravi

To so objave, kjer uporabniki sporočajo, da bodo zapustili določeno družbeno omrežje in da se ne bodo nikoli več vrnili nazaj. S tem želijo pritegniti le nekaj pozornosti, v resnici pa se svojih napovedi pogosto ne držijo in se že kmalu spet vrnejo na družbeno omrežje.

5. Iskanje sorodne duše

Za iskanje partnerjev so bile ustvarjene številne aplikacije in namenska družbena omrežja, nikakor pa to ni primarni namen Facebooka, Instagrama in Twitterja. Če že uporabljate omenjene za iskanje sorodne duše, počnite to prek neposrednih zasebnih sporočil.

6. Sebki na letališču

Kako vznemirljivi so lahko prostori za odhode na letališču? Ali svoj odhod na potovanje dejansko želite deliti s prijatelji, ki v tistem trenutku »trpijo« v službeni pisarni, nakupujejo živila, ali stojijo v prometnem zamašku? Precej bolje bo, da te zadeve zadržite zase, vsaj dokler se ne vrnete z dopusta.

7. Izražanje ljubezni

Zakaj bi nekomu izražali ljubezen oziroma pozitivna čustva prek družabnih omrežij? Še posebej, ko gre tu za nekoga, ki dobesedno sedi zraven vas, živi v isti hiši, ali ne bo nikoli prebral vašega sporočila, kot na primer vaš otrok ali pes. Svoja čustva mu raje povejte osebno.

8. Nejasna ljubezenska razmerja

Če ste spremenili vaš ljubezenski status in želite s tem prikazati, da ste končali razmerje, bi moralo biti obvezno, da svojim prijateljem tudi obrazložite, zakaj. Status »je komplicirano« na primer enostavno ni dovolj.

9. Samovšečne fotografije

Zagotovo imate tudi vi med prijatelji nekoga, ki želi privabiti pozornost na način, da se slika v zapeljivih oblačilih ali v zapeljivem položaju. Fotografije pa nato opremi še z dvomljivimi pripisi, kot so, pogledj mojo novo ogrlico (koda za pogledj moje prsi), pogledj

moj novi bikini (koda za pogled moje seksi telo) ali pogled ta čudoviti pogled na okolico (ko oseba stoji praktično gola v ospredju). Glede na to, da so objave na družbenih omrežjih postale praktično javne, takšne fotografije niso najboljša odločitev.

10. Blatenje delodajalca

Če je vaše podjetje prisotno na družbenih omrežjih, bodite skrajno previdni z vašimi objavami. Niti pod razno o njem ne pišite negativno in se izogibajte morebitnim javnim diskusijam o podjetju.

11. Grda označevanja

Nihče ne želi biti označen na fotografiji, kjer ni videti najbolje. Preden označite nekoga, se prepričajte, da se s tem strinja.

12. Reševalno vozilo

Ko nekdo potrebuje nujno medicinsko pomoč, mu po možnosti pomagajte sami ali pa pokličite reševalca. Niti slučajno pa ne slikajte in objavljajte njegove nesreče na družbenih omrežjih. Kako bi se vi počutili, če bi ležali nekje z zlomljeno nogo, mimoidoči pa bi vas fotografirali, namesto da bi vam pomagali?

13. Ikone brez opisa

Ko uporabniki na svoje profile lepijo ikone brez opisa, mnogi sploh ne vedo, kaj želijo s tem povedati. Ne bodite eden teh uporabnikov. Če imate kaj za povedati, povejte razumljivo.

14. Sebki v telovadnici

Objave fotografij iz telovadnice so precej dolgočasne, zato se temu izogibajte. Potencialno so sprejemljive zgolj v primeru, ko naredite nekaj resnično izjemnega.

Vir: <https://www.racunalniske-novice.com>

[Na vrh](#)

DOBRO JE VEDETI: Avdiodeskripcija

Avtor: *Nina Schmidt, knjižničarka in profesorica likovne umetnosti, Center IRIS*

Lektoriranje: *Albert Kolar*

Pošlji komentar

Avdiodeskripcija je opis slike ali predmeta za ljudi z okvaro vida. Čeprav se že kar nekaj časa uporablja, govorimo o njej s tem imenom od osemdesetih let 20. st. naprej. S to besedno umetnostjo želimo ljudem z okvaro vida približati vizualno, pa naj gre za vizualno umetnost ali običajno vizualno dogajanje.

Ključne besede: avdiodeskripcija, opis za slepe

Uvod

Že dobrih 18 let sem učiteljica likovne umetnosti v Centru IRIS. Hitro sem ugotovila, da slike, risbe, večji kipi, stavbe potrebujejo dober opis, saj dotik kaže zelo okrnjeno celoto (a zelo dobre detajle). Iz pravil o pripravi tipne slikanice sem ugotovila, da če je slika večja kot pa nekakšen A4 format, potem tega nikakor ne zmoremo dojeti samo z roko. Slike imajo poleg kompozicijskih in barvnih zakonitosti tudi čustva in zgodovino. In tako sem prišla do avdiodeskripcije, opisovanju za slepe. Čisto vse, kar sem odkrivala preko študija knjig o avdiodeskripciji in tečajev, me ni prepričalo. Pa začnimo na začetku, saj se spomnite reka: slika je vredna tisoč besed.

Definicija

Deskripcija (SSKJ) je predstavitev, opis oz. prikaz česa po zunanjih značilnostih. Pri avdiodeskripciji (AD) gre prvenstveno za (a ne le to) zvočno opisovanje vidnega, namenjena predvsem ljudem z okvaro vida. Ker je to neke vrste besedna umetnost opisovanja, jo lahko srečamo tudi zapisano. Srečujemo jo na televiziji, radiu, časopisih, muzejih, v razširjenem pomenu pa tudi pri hobijih, kot navodila za izdelavo, navodila za vzdrževanje tekstila.

Zgodovina

Ko smo ljudje začeli komunicirati, se je verjetno pojavila potreba, da moramo komu kaj opisati, ker tega ne vidi. Sporočila smo podajali neposredno: z opisom nečesa v tistem trenutku, ali posredno, preko pisem, Morsejeve abecede, telefona, radia...

Opise, namenjene slepim, so najprej ustvarjali njihovi spremljevalci (družina, prijatelji), učitelji. V tipni slikanici z naslovom *Tusbildoj* v Esperantu Haralda Thilander (Eriksson 2003, str. 100), ki je nastala po 1. svetovni vojni, je opisana tudi sama ilustracija, ne le predmet ilustracije. Spoznanje, da je opis tistega, kar vidimo, pomemben del našega razumevanja gledanega, se je verjetno pojavilo z množičnostjo televizijskih sprejemnikov v okolju, kjer je bila tradicija nezvočnih in nato zvočnih filmov v velikem razmahu, to je v ZDA. Tam je Chet Avery (Snyder

2014, 18), slep ljubitelj filmov že leta 1964 predlagal avdio opise za filme. V tistem času so nekaterim filmom dodajali (napisane) opise, tako kot so jih včasih nemim filmom. Vendar predlog avdio opisa ni bil sprejet ne med slepimi, ne med videčimi. Začel je sodelovati pri radiu za slepe z imenom Metropolitan Washington Ear ter jim implementiral idejo o AD. Radio je posredoval informacije za slepe, ki drugače niso imeli dostopa do tiskanih medijev. Joel Snyder (Snyder 2014, 19) je pri tem radiu od leta 1972 opisoval in bral risane vice, ki so bili del časopisa Washington Post. S samim program AD pa so začeli šele leta 1981 s predstavo Georga Bernarda Shawa Major Barbara.

Teoretično rojstvo AD pa se verjetno začne leta 1978 z magisterijem Gregoryja T. Frazierja (Thomas 1996) z naslovom Avtobiografija gospodične Jane Pittman: Avdio prilagoditev televizijske igre za slepe in slabovidne (The Autobiography of Miss Jane Pittman: An All-audio Adaptation of the Teleplay for the Blind and Visually Handicapped, leta 1978), ki govori o televiziji za slepe. Z avdio opisom je opremil film iz leta 1974, narejen za televizijo. Ker v tistem času ni bilo večjega interesa, je s svojo idejo nadaljeval šele v osemdesetih z AD filma Tucker (1988) in Indiana Jones and the Last Crusade (1989). Za svoje pionirsko delo na tem področju je leta 1990 dobil nagrado Emmy.

S prvimi avdio opisi nekaterih televizijskih oddaj so začeli na Japonskem leta 1983. Le-te so slišali vsi gledalci. V angleškem jeziku se taki obliki reče open description – odprt opis, za razliko od zaprtega – closed description, ki je posredovan preko slušalk le tistim, ki ga želijo in se jo lahko tudi izključi. Tudi naša RTV se je leta 2000 (Wraber 2009) preizkušala s posredovanjem opisa v živo preko radijskih frekvenc pri TV nadaljevanju Prešeren.

Danes je na tem področju najbolj napredna Anglija. AD ponujajo v različnih muzejih, predstavah, filmskih projekcijah, na DVDjih ter avdio vodičih po mestu (recimo London Beyond Sight), galerijah in muzejih. Ker je uporabnikov še vedno bolj malo, pa priporočam, da se za vsako uporabo najavite oz. pozanimate, kdaj so predstave s to možnostjo (Vocal Eyes). Žal se mi je tudi že zgodilo, da aparat za poslušanje AD ni bil napolnjen z elektriko, ker pač nikogar niso pričakovali.

Temelji avdiodeskripcije

Avdiodeskripcija (AD) je podpora tehnologija in podpira vidno zaznavo. Je neke vrste prevod v besedno umetnost. Opisovalec podpira uporabnikove lastne zmožnosti opazovanja. Načeloma velja pravilo, da opisovalec nima dolžnosti opisati tistega, kar ni dosegljivo videčim. Omogoča nam dostop do vizualnih elementov (akcija, kostumi, postavitve, kretnje, mimika...).

Prvenstveno je namenjena ljudem z različnimi vizualnimi okvarami, gluhim, ljudem z več senzornimi motnjami, starejšim ljudem, ljudem z motnjami zaznavanja, skupinam ljudi iz različnih socialnih okolij in z različnimi intelektualnimi izkušnjami ter vidnimi predizkušnjami.

AD se največkrat pojavi na radiu, kjer poskušajo napovedovalci čim bolj opisno povzeti, kar raziskujejo oz. predstavljajo, recimo športni komentarji so hitri, intenzivni, v realnem času. Pri prenosu opere radijski napovedovalci opišejo zgodbo pred samim začetkom prenosa: kaj se dogaja, se je dogajalo, če gre samo za izsek. Nazorna navodila so zelo dobrodošla pri sestavljanju razstavljenih delov, v tem primeru so navodila napisana in narisana (recimo: manjši del vstaviti v večjega). Prav tako se srečamo z AD, ko moramo policiji opisati tatu. Žal se večkrat zgodi, da ima vsak očividec tudi svoj opis iste osebe. To vednost pa lahko s pridom uporabimo pri opisovanju ilustracij mlajšim otrokom (tudi videčim), saj na ta način gradimo njihov jezik. Uporabljamo jo tudi takrat, ko je slika premajhna, ali pa predmet preveč krhek, da bi z njim lahko rokovali. Ko opisujemo, uporabljamo večkanalnost, kar tudi spodbuja lažje in hitrejše pomnjenje. To pomeni, da uporabljamo besede, primerjave, ki prihajajo iz različnih kanalnih področij (VAKOG) in jih kombiniramo z materiali, s katerimi se lahko tudi rokuje, oz. spoznavamo okolje skozi lastno telo. Na koncu koncev z AD pridobimo vsi, ker nas poleg zgoraj naštetega tudi opozarja, kam pogledati.

Znak za AD ni standardiziran. Preizkusite moje opise slik tako, da jih narišete, še preden jih vidite (če vidite). Uporabljajo se različice naslednjih slik:

Slika 1. V kvadratu so poudarjene velike tiskane začetnice vidnih črk A in D, A je nagnjen desno proti Dju, tako, da je z desno stranjo poravnana z Djem in se z njim ne stika. Ob zunanji strani trebuha Dja so tri polkrožne linije iste velikosti, kot da bi se krivulja črke D še trikrat ponovila.

Slika 2. Črna pika objemata dve črti jajčaste oblike, ki se ne stikata in se zrcalita v vodoravni smeri. Poševna črta od spodaj levo proti zgoraj desno se dotika spodnje ovalne črte ter se nadaljuje pri zgornji ovalni črti v smeri zgoraj desno.

Pri preverjanju, ali je opis slike pravilen, si pomagam najprej z videčimi, ki jih prosim, naj po mojem opisu narišejo, kar si pod tem predstavljajo. Če je risba pravilna, potem sem vsaj korak bliže pravemu opisu.

Različice AD

Razlike pri opisovanju se nanašajo predvsem na to, ali je material monomodalen (pri miru) ali multimodalni (v gibanju, oz. različen v času) (Braun, S. 2011). Opis lahko posredujemo prej, med ali/in po dogodku. Skoraj obvezno govorimo pred samim

dogodkom o opisu dostopa do objekta, (imamo prej pripravljen opis, ki je lahko tudi natisnjen, posredovan na internetu) ter o karakterjih, ki nastopajo, kako so oblečeni, značilni gibi, geste, velikosti odra (dogovor o ogledu odra je tudi dobrodošla spodbuda). Med dogodkom je opis lahko spontan, kot dialog (opiše se obiskovalce, število prisotnih, zakaj se premikajo, zakaj so tiho, čemu se smeji), pri koncertu med odmorom ali prej pripravljen, vdelan, posredovan od daleč (posnet ali v živo preko slušalk). Po dogodku povemo lahko tudi kdo je odgovoren za AD, lahko imamo dotikalno vodenje po gledališču.

Pristopi se razlikujejo tudi po tem, ali so namenjeni skupini ali posamezniku.

Večinoma se o AD govori šele potem, ko je nekaj že narejeno – v postprodukciji. Na Univerzi Ruskin (Duffy, 2015) razvijajo poseben format filma, avdio film, ki bi že v sami produkciji vseboval zvoke, ki bi nakazovali prostore, gibanja in bi bil namenjen tako videčim kot ljudem z okvaro vida. Obstajajo pa tudi predlogi za avtorsko deskripcijo (Duffy, 2015), kjer bi se recimo filmu dodalo tudi scenarij, intervjuje, ocene in tako ne bi več dobili običajnega kdo, kaj, kje, kako načina opisovanja. Tudi vizualni umetniki, koreografi so se že preizkušali z edinstvenimi prilagoditvami oz. kar produkcijami, namenjenimi tudi ljudem z okvaro vida. Tretji način avdiodeskripcije je avdio uvod (Duffy, 2015), ki na začetku filma v 10 min opiše stil, opis karakterjev in postavitev, kratko vsebino, zasedbo ter produkcijske detajle. Ta avdio uvod se od običajne AD loči po tem, da omenja tudi način kako kamera zajema kadre.

Okoljska deskripcija (Lahtinen, R., Palmer, R. Lahtinen, M., 2009) daje celosten pogled, ki omogoča lažji dostop do vsebine in je dodatek k senzornemu zaznavanju. Okoljska deskripcija podpira vizualni občutek, dodaja informacije pri taktilnem zaznavanju, omogoča lažje orientiranje v prostoru, daje informacije o okolju, opisuje prostor, ki obkroža uporabnika, ter predmete, njihovo postavitev, ljudi in reakcije ter samo atmosfero. Potrebna je pri spreminjajočih se situacijah (spremembe, nevarnosti). Uporabnik lažje obvlada okolje, ker se ga zaveda. Nismo osredotočeni recimo le na razstavnih predmet, temveč ga umestimo v okolje. Spodbuja in opozarja na uporabo različnih pripomočkov: rokavice za rokovanje s predmeti, robčki za brisanje rok (pred in po), pripravljene taktilni materiali (reliefi, miniature), ročna svetilka, papir in debel črn flomaster za hitre skice in preverjanje razumevanja, elektronsko povečalo, slušna zanka ali slušalke ter prenosnik in mikrofoni.

Kako se je lotiti?

V AD je lahko vpletenih več oseb: opisovalec (tudi strokovnjak za AD in strokovnjak za opisovano področje), govorec (na Švedskem vizualni interpret), ki da glas ter uporabnik oz. sprejemnik. Uporabljam besedo uporabnik, ker se mi zdi beseda sprejemnik zelo tehničen in neoseben. Razmisliti pa bi morali tudi o uporabi pripomočkov za lažji opis (tipne slike, materiali, makete). Pri opisu, pripomočkih in govoru bi povsod morali sodelovati z ljudmi, za katere se nek opis dela.

Joel Snyder (str. 29) govori o 4 temeljih, ki nam omogočajo učinkovito opisovanje, kjer se pri vsaki točki lahko vprašamo, kaj je tako pomembnega za razumevanje in spoštovanje vidnega. To so:

1. Znati opazovati. Da dosežeš več, moraš včasih videti manj. Kako nekaj izgleda? Kakšna akcija se lahko izvede? Kot pravi pesnik Paul Valery (Snyder, str. 32), videti pomeni pozabiti ime tistega, kar gledaš.
2. Editiranje. Kaj je bistvo? Kaj lahko spustimo? Izpustimo namreč vse, razen najbolj pomembnega. Opisujemo od celote k specifičnosti.
3. Jezik: Opisovalec je delno novinar, saj posreduje naslednje informacije: kdaj in kje, kdo (je na sliki, imena so manj pomembna kot to, kako posameznik izgleda, je barva kože pomembna za opis?), kaj se dogaja (kaj vidimo, kar mislimo da nekoga dela jeznega), točnost opisa: kako izgleda, koliko jih je, MANJ = VEČ, uporabljamo vsakodnevne izraze. Izogibamo se besedam: "Tu vidimo" in predvsem brez cenzure (recimo golost, nasilje, seks). Pomembna pa je tudi objektivnost, kjer nam je vodilo, da naj poslušalci sami presodijo oz. naredijo svoj zaključek. Anais Nin (Nin 1961, 124) je rekla: »Stvari ne vidimo takšnih, kot so, temveč takšne, kot smo mi.« Uporabljamo tudi domišljijo, metafore, primerjave s predmeti, ki so bolj poznani poslušalcem. Podamo informacijo o sliki, ki je jasna, objektivna in v jeziku, ki ga uporabnik razume.
4. Glasovne sposobnosti: Pri napisanem besedilu je treba upoštevati ločila, izgovorjavo, a prebrati, kot da govoriš prosto. Govor mora biti v skladu z opisanim materialom (razlika med ljubezenskim ali vojnim motivom), kjer smo pozorni na hitrost, energijo, jakost.

Pri opisovanju se moramo vprašati, kaj je cilj predstavljenega objekta. Gre to za umetniško kompozicijo ali za dokumentarno fotografijo? Je pomembna zgodba v ozadju? Kako oz. kdaj pride videč človek do te zgodbe. Pravilo pravi, da naj bi opis pripeljal uporabnika do tega, kaj zgodba pripoveduje.

Kaj opisujemo

Opisujemo tako v kulturnih ambientih (gledališču, plesnih predstavah, filmu, muzejih in galerijah, vodičih po mestih...) kot v navadnih življenjskih okoliščinah (pogrebi, poroke, sestanki, restavracija...). Kaj točno? Ljudi (obnašanje, akcije), predmete, naravne elemente (rastline, živali, pokrajino), prostor (notranji, zunanji), sredstva, umetniške izdelke (slike, fotografije, kipe), materiale, barve, oblike (če se jih ne da potipati), nejasne zvočne informacije (glasba, ritem, vzrok nenadnega šuma) (pri gluhih, gluho-slepih, če so pomembni za dogajanje).

Sprejemanje opisa

Gledanje je povezano s poslušalčevim odnosom do opisovanega predmeta ter tudi koliko opisovalec pozna predmet. To je dolgotrajen proces in treba ga je pripraviti v več nivojih zahtevnosti. Pri uporabniku lahko preverjamo razumevanje preko vprašanj, vnaprejšnjega dogovora ali tudi tako, da narišejo opisovane slike.

Če je deskripcija sprotna, uporabnik opisa da informacijo, ali se z opisom nadaljuje ali ne in kaj ga zanima. Pozorni moramo biti na okolje, ali je hrupno, temno ter če človek nima izkušenj z opisovanjem. Uporabnik lahko želi različen opis zaradi različnih življenjskih situacij, v katerih se nahaja. Besede, materiali, ki jih uporabljamo

pri človeku, ki ga ne poznamo, morajo vsebovati vse možne kanale (vidni, avditorni, kinestetični, olafaktorični in tipni), da ugotovimo, kateri kanal mu je najbližji in potem tega več uporabljamo. Tudi samo poslušanje je različno, običajno, semantično in reducirano (Lopez, M.J., Pauletto, S. 2010). Tudi poslušanja se učimo.

Zaključek

AD bi zelo hitro lahko postala le golo slušno sprejemanje informacij, za katerega opažamo, da ni ravno najboljše za vse ljudi.

Čeprav AD poskuša približati vizualni svet ljudem z okvaro vida, še vedno ohranja socialno segregacijo z ločenimi predstavami, projekcijami. Z osveščanjem okolja, da kar je dobro za ljudi z okvaro vida, je dobro tudi za ostale, kar sporočamo z delom na Centru IRIS, se počasi približujemo zeleni situaciji. Popolno enačenje potreb se mi ne zdi smiselno, saj globoko verjamem, da nas razlike bogatijo in da ima naše sprejemanje drugačnosti še zelo veliko rezerv.

Vzgajati pa moramo tudi občinstvo. Tudi rokovanja z materiali in razumevanja opisov se je treba naučiti. Otroci in slepi od rojstva potrebujejo podporo za izgradnjo mentalne slike. Kot je treba navaditi proizvajalce, da ne glede na število obiskovalcev, vseeno vedno pripravijo prilagoditev.

Odličen je prispevek AD z vodiči po prostorih, razstavah, saj se večkrat pokažejo kot boljši in bolj zanimivi kot običajni avdiovodiči, verjetno prav zato, ker opozarjajo, ne ponujajo le golih recimo umetnostno-zgodovinskih dejstev, uporabljajo večkanalno opisovanje. Omogočajo pa tudi različno poglobljeno raziskovanje.

Slik ne moremo odstraniti s sveta, so del večinske kulture in dajejo informacije tudi ljudem z okvaro vida, čeprav ne na isti način. Prav tako ne smemo pozabiti, kako pomembna je tišina. Naši opisi ne bi smeli zapolniti popolnoma vsakega koščka tišine.

Priloga

Slika 1. V kvadratu so poudarjene velike tiskane začetnice vidnih črk A in D, A je nagnjen desno proti Dju, tako da je z desno stranjo poravnana z Djem in se z njim ne stika. Ob zunanji strani trebuha Dja so tri polkrožne linije iste velikosti, kot da bi se krivulja črke D še trikrat ponovila, ki simbolizirajo zvok, odmev.

Slika 2 Simbolizira oko, ki je prekrižano s poševnico od levo zgoraj proti desno spodaj.

Literatura

Braun, S. (2011). Creating Coherence in Audio Description. *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal*, vol. 56, n 3, 2011, p. 645-662.
<http://id.erudit.org/iderudit/1008338ar>

Duffy, M. (2015). Can "Audio Film" Provide a Richer Film Experience than an Audio Description Soundtrack?

Eriksson, Y. (2003). *Art Beyond Sight: A Resource Guide to Art, Creativity, and Visual Impairment*, New York, American Foundation for the Blind

Lahtinen, R., Palmer, R. Lahtinen, M. (2009). *Environmental Description for visually and dual sensory impaired people*. Helsinki: Art-Print Oy.

London Beyond Sight <http://vocaleyes.co.uk/audio-clip/london-beyond-sight/> (18. 10. 2017)

Lopez, M. J., Pauletto, S. (2009). The Design of an Audio Film: Portraying Story, Action and Interaction through Sound, *JMM: The Journal of Music and Meaning* 8, Winter 2009 [<http://www.musicandmeaning.net/issues/showArticle.php?artID=8.2>], sec.2.1.

Nin, A. (1961). *Seduction of the Minotaur*. Chicago: The Swallow Press
<http://quoteinvestigator.com/2014/03/09/as-we-are/#note-8403-2> , 4. 5. 2015

Snyder, J. (2014). *The visual made verbal : A Comprehensive Training Manual and Guide to the History and Applications of Audio Description*. Arlington: American Council of the Blind, Inc.

SSKJ http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=Deskripcija+&hs=1 , 4. 5. 2015

VocalEyes: describing the arts. <http://vocaleyes.co.uk/> 18. 10. 2017

Thomas, R. (1996). Gregory T. Frazier, 58; Helped Blind See Movies With Their Ears <http://www.nytimes.com/1996/07/17/us/gregory-t-frazier-58-helped-blind-see-movies-with-their-ears.html>, 4. 5. 2015

Wraber, T. (2009). Avdiodeskripcija, kaj pa je to?. *RIKOSS*. letnik 8, štev. 1 / 2009, Ljubljana: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, str. 18

[Na vrh](#)

NOVIČKE: Slovenci dobili novo govorno sintezo Microsoft Lado, Mozilla 57 ni kompatibilna z bralniki zaslona, Mobilnik z najmočnejšo baterijo, Navidezna (virtualna) hrana in pijača, Pametni dom pri vas doma

Avtor in sodelavec: Jure Srebrovič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Slovenci dobili novo govorno sintezo Microsoft Lado

V mesecu oktobru so pri Microsoftu izdali najnovejšo paketno posodobitev Windows 10 fall creators update. Ta posodobitev je za slepe in slabovidne še posebej zanimiva zato, ker vsebuje novo, pri Microsoftu izdelano sintezo govora Microsoft Lado. Govorna sinteza ima za zdaj še določene pomanjkljivosti, ki pa se pretežno nanašajo na črkovanje. Kakovost (Bitrate) govora je povprečna. Slovenski glas dobimo v okviru glasov OneCore, saj so pri Microsoftu poleg slovenščine izdelali tudi Hrvaškega Mateja in mnoge druge jezike. Sintezo namestimo tako, da gremo v nastavitve (windows + I). Ko se nam odpre pogovorno okno, pritisnemo enkrat tab in s puščico desno poiščemo Ura in jezik, ter pritisnemo enter. Nato pritisnemo ponovno tab in s puščico dol poiščemo regija in jezik. Označimo s preslednico in s tipko tab najdemo dodatne nastavitve datuma, časa in regije ter znova pritisnemo enter. Ko se odpre pogovorno okno, pritisnemo na prvi gumb prenesi. Ko smo to storili, nekaj časa počakamo in glas OneCore je nameščen. Potem pa le še izberemo pri NVDA-ju ali Jawsu Slovenski Microsoft Lado in zadeva bo začela delovati. Pri tem je potrebno vedeti, da v okviru glasov OneCore lahko dobimo samo jezik, v katerem so trenutno Windowsi. Če želimo drug jezik, moramo v času namestitve govora imeti nameščen tudi zelen jezik za Windows. Nato lahko ta jezik, ko dobimo govor, odstranimo. V kratkem bomo najbrž dobili tudi Microsoft Lado za Windows 7, ampak to je še v fazi razvoja.

Mozilla 57 ni kompatibilna z bralniki zaslona

Pri Mozilli Firefox, priljubljenemu brskalniku po spletu so izdali povsem prenovljeno različico brskalnika Mozilla FireFox 57. Ta različica ima prenovljen videz in mnoge nove posodobljene funkcije. Zato za zdaj ne deluje z Jawsom 18 ali starejšim, z NVDA-jem 2017.3 pa deluje le na nekaterih računalnikih (po dosedanjih testih le na 64 bitnih različicah sistema in Firefox). Pri Mozilli zato svetujejo, da uporabniki, ki naletijo na težave, namestijo nazaj različico 56, ki jo lahko prenesemo s povezave: <https://support.mozilla.org/sl/kb/kako-namestite-starejso-razlicico-firefoxa>

Na tej strani potem izberemo Firefox 56.0.2 in poljubno 32 ali 64-bitno različico. V nadaljnjih posodobitvah pri Mozilli obljublajo, da bodo novejši Firefox ponovno združljivi tudi z bralniki zaslona.

Vir: <https://support.mozilla.org/en-US/kb/can-i-use-my-screen-reader-new-firefox>

Prihaja mobilnik z najmočnejšo baterijo do sedaj

Dandanes je avtonomija delovanja poleg velikosti in kakovosti zaslona eden izmed ključnih prodajnih dejavnikov pri sodobnih pametnih mobilnih telefonih, saj pri mnogih telefonih čas uporabe z enim polnjenjem komajda preseže en dan in ga morajo uporabniki polniti tudi večkrat dnevno. To še posebej velja za pametne mobilne telefone nižjega in srednjega cenovnega razreda, saj ti pogosto niso opremljeni z zmogljivimi baterijami, kot dražji modeli. To pa se bo kmalu spremenilo, saj so pri podjetju Doogee pripravili pametni mobilni telefon, ki je opremljen z največjo baterijo doslej. Pametni mobilni telefon Doogee BL 12000 bo imel kar dve bateriji zmogljivosti 6.000 miliamper ur, kar bo v praksi pomenilo, da bo skupna kapaciteta baterije znašala kar zavidljivih 12.000 miliamper ur. Tako bomo lahko novi telefon brez težav uporabljali tudi po več dni zapored in to brez potrebe bo polnjenju. Pri zmerni uporabi bi ga lahko brez polnjenja uporabljali tudi za več kot en teden, kar bo kot nalašč predvsem za tiste, ki veliko potujejo po svetu in nimajo priložnosti polniti svoje naprave na vsakem koraku. O tem telefonu vemo za enkrat to, da bo relativno zmogljiva naprava, saj naj bi bila opremljena s kar 15,2-centimetrskim oziroma 6-palčnim zaslonom ločljivosti 2.160 x 1.080 slikovnih točk, štirimi gigabajti sistemskega pomnilnika in vgrajenim pomnilnikom kapacitete do 256 gigabajtov.

Vir: <https://www.racunalniske-novice.com/>

Navidezna (virtualna) hrana in pijača sta bliže, kot si mislimo

Pri navidezni pijači bomo okus lahko spreminjali kar z uporabo telefona. Navidezna resničnost je v zadnjih nekaj letih ena glavnih tem na tehnološkem področju. Pri tehnologiji smo že tako napredovali, da z njo lahko prikazujemo že zelo realistične virtualne svetove, to pa prinaša ogromne možnosti tako na področju zabave kot tudi na družbeno koristnih področjih. Prvo, na kar pomislimo, so seveda igre, ki v virtualni resničnosti dobijo povsem novo raven, saj vas dobesedno odpeljejo v svoj domišljijski svet. Navidezna resničnost pa nima omejitev, kot na primer igrača, kar so znanstveniki nedavno dokazali s pripravo prvega navideznega koktajla na svetu, ki so mu dodelili ime Vocktail.

Pri navideznem koktajlu se v ozadju skriva elektronika, stekleničke z vonjavami, manjše zračne črpalke, svetila LED in elektrode ob ustju kozarca. Vse skupaj soustvarja nadvse intenzivno izkušnjo navideznih pijač, ki jih lahko okusimo, čeprav v resnici pijemo le vodo. Navidezno pijačo, kot kmalu tudi navidezno hrano naj bi kmalu ugledali v barih in restavracijah. Tako bi lahko obiskovalci preizkusili številne pijače in jih po svojem okusu spreminjali in sicer kar z uporabo pametnega mobilnega telefona in namenske mobilne aplikacije. Strokovnjaki pravijo, da bi se to lahko zgodilo že v naslednjem letu, saj je napredek tehnologije zelo hiter. Ob tej novici si ne morem kaj, da se ne bi vprašal, kdo je bolj nor, mi, ki to beremo, ali snovalci takšnih idej. Navidezne elektronske kalorije nas namreč ne bodo držale pokonci. Še vedno bomo za svoj obstoj morali jesti in piti resnične sestavine, z virtualnimi pa se bomo lahko zgolj igrali in preizkušali svojo domišljijo.

Vir: <https://www.racunalniske-novice.com/>

Pametni dom je lahko že tudi pri vas doma

Z napravo mediola® AIO GATEWAY in brezplačno aplikacijo IQONTROL lahko povsem brezžično vaš dom ali pisarno spremenite v centralo za upravljanje svojega pametnega doma. Vaš novi pametni dom je združljiv z več kot 350 brezžičnimi in infrardečimi komponentami vodilnih proizvajalcev. Ta majhna IP naprava deluje kot glavna enota in omogoča upravljanje naprav z infrardečim nadzorom, kot so: Televizorji, zvočne naprave in druge naprave za upravljanje s svetlobo, žaluzijami, ogrevanjem itd. Upravljamo jih lahko udobno le s pomočjo pametnega telefona, tabličnega, hišnega in prenosnega računalnika. Z vključevanjem senzorjev, povezanih s preprosto avtomatizacijo funkcij, kot so: One-Touch screen, aplikacije za uro, horoskop in obveščanja o dogodkih, sistem postane izredno pameten. Z Mediola® AIO GATEWAY napravo boste imeli več udobja, varnosti, izboljšali pa boste tudi energetske učinkovitost vašega doma ali pisarne. Mediola® AIO GATEWAY naredi vse naprave, ki jih običajno upravljate z običajnimi infrardečimi in brezžičnimi daljinskimi upravljalniki, sposobne za upravljanje preko aplikacije. Inteligentni IP pretvornik podpira vse infrardeče naprave in komunicira z več kot 350 brezžičnimi komponentami. Mediolo® AIO GATEWAY lahko enostavno priključimo na WLAN usmerjevalnik, ta pa pretvori IP kontrolne ukaze s pametnih telefonov in tabličnih računalnikov v radijske in infrardeče signale. Tudi nasprotno pa naprava sprejema obvestila o statusu za vizualizacijo stanja napajanja naprave, prejema senzorične podatke (npr. alarm gibanja ali dima) in ima vnaprej določene prizore oziroma samodejne funkcije ali pa pošilja obvestilo, z vgrajeno obveščevalno službo nazaj na našo mobilno napravo.

Vir: <https://www.racunalniske-novice.com/>

[Na vrh](#)

© 2002-2017 [Vizitka RIKOSS](#) [Uredništvo](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)